

Släpp in mig

OM ARBETSMATERIALET

Det här är ett arbetsmaterial till boken *Släpp in mig* av Ingrid Remvall. Materialet är tänkt som ett stöd i undervisningen.

I lärardelen finns information om boken och författaren, samt muntliga uppgifter. I elevdelen finns en ordlista med uppgifter, grammatikövningar, läsförståelsefrågor och skrivuppgifter.

Släpp in mig berör teman som hot, utpressning, grupptryck och unga människors val i utsatta situationer. Arbetet med boken kan väcka tankar och känslor som i vissa fall ligger nära elevers egna erfarenheter. När elever uppmuntras att reflektera kring svåra frågor är det viktigt att det finns trygga ramar och tydliga vägar till var stöd finns att få. Ta därför reda på vilka rutiner som finns på skolan och hur elevhälsan kan involveras vid behov. Följ alltid gällande rutiner vid akut oro för unga.

I detta material finns förslag på diskussionsfrågor och skrivövningar kring hot, utpressning, tystnadskultur och konflikter. Här finns även tips på olika filmer och utbildningsmaterial kring unga som dras in i kriminella gäng. Att ta del av sådant material kan bidra till igenkänning, förståelse, stöd och hopp.

Skolor kan även kontakta polisen i sin kommun för möjligheter till föreläsningar på olika teman. Via kommunens avhopparverksamhet kan det även finnas möjlighet att hitta föreläsare som tidigare besökt skolor och som själva tagit sig ur kriminalitet.

OM BOKEN

Neo och hans mamma flyttar till en lägenhet i stan. Redan första natten händer konstiga saker. På morgonen hittar Leo en lapp med hans handstil, men han minns inte att han skrivit den. Dessutom är hans strumpor smutsiga och han har en bit glas i foten. Nästa morgon hittar han pengar under sängen. Vad gör han egentligen på nätterna? Vem döljer sig i mörkret?

Släpp in mig är den fjärde boken i en serie lättlästa spänningsböcker som öppnar upp för samtal om psykisk hälsa.

OM FÖRFATTAREN

Ingrid Remvall är författare och föreläsare. Hon är även utbildad inom psykologi och kommunikation och har jobbat länge i reklamvärlden.

INFÖR LÄSNINGEN

1. Presentera bokens framsida för eleverna. Avslöja inte bokens titel. Be eleverna beskriva vad de ser. Vad tror de att boken handlar om?
2. Låt eleverna läsa baksidestexten. Be därefter eleverna fundera över en bra titel. Låt eleverna jämföra sina förslag på titlar med varandra. Ge dem därefter den riktiga titeln. Var det någon titel som kom nära den riktiga?
3. Diskutera om bokens omslag väcker er nyfikenhet eller inte. Finns det något som ni vill veta mer om? Be eleverna att beskriva omslaget med tre ord. Vilka tre ord väljer de?
4. Sammanfatta gärna de här aktiviteterna skriftligt, så att ni har att gå tillbaka till under och efter läsningen.

UNDER LÄSNING

Håll i gång de frågor som ni har ställt till boken inför läsningen. Vad var ni nyfikna på? Har ni fått veta det? Vad mer har ni fått veta och vad är ni nyfikna på nu?

Eleverna skriver frågor

Låt eleverna göra egna läsförståelsefrågor. Gå igenom med eleverna hur man kan ställa frågor på raden, mellan raderna och bortom raderna.

Modellera ett par frågor och låt sedan eleverna parvis skriva frågor till samtliga nivåer.

För att arbetet med att skriva frågor ska bli meningsfullt ska eleverna också svara på varandras frågor. De upptäcker då att en del frågor är svåra att svara på. Detta ger mycket bra diskussioner kring hur en fråga ska ställas som andra ska kunna svara på.

EFTER LÄSNING

1. Gå tillbaka till bokens omslag. Vilka tankar har ni kring bilden nu? Hur skulle omslaget också kunna se ut? Vad tycker ni om titeln nu? Vilka andra förslag på titel har ni?
2. Har ni fått svar på de frågor som ni har ställt till texten? Finns det något som ni fortfarande undrar? Vad skulle ni vilja veta mer om?
3. Vad minns ni mest ifrån texten? Vad tror ni att ni kommer att komma ihåg utav texten?
4. Vad tyckte ni om boken och varför?

Sammanfatta en bok eller ett kapitel med post-it-lappar

1. Eleverna ska skriva en händelse ur boken som de tycker är viktig på en post-it-lapp.
2. Sedan ska de arbeta i grupp och jämföra händelserna med dem som sitter i gruppen. Sortera in händelserna i kronologisk ordning: början, mitten och slutet.
3. Varje grupp ska välja en händelse att placera under varje rubrik. Eleverna diskuterar sig fram till vilken händelse som passar till respektive rubrik.
4. En i gruppen presenterar sedan gruppens sammanfattning.

MUNTLIGA UPPGIFTER

Berätta

1. Berätta något du kom att tänka på när du läste boken, till exempel en annan bok som var nästan likadan, eller något du hört eller upplevt. Försök också berätta vad i boken som fick dig att tänka på det.
2. Om du skulle förklara vad den här boken handlar om för en person som inte har läst boken, vad skulle du säga då?
3. Har du lärt dig något medan du läste boken, vad i så fall?
4. Vad är den här bokens viktigaste fråga och varför är just den viktigast?
5. Vilken karaktär tycker du bäst om i boken och varför?

Diskutera

1. Vad tycker ni om boken och varför? Jämför era svar med varandra och försök komma fram till ett gemensamt omdöme om boken.
2. Vem är berättare i boken? Vad vet ni som läsare om individen som berättar?
3. Författaren bygger upp stämningen på olika sätt i boken. Hur är stämningen i boken tycker ni? Hur gör författaren för att bygga upp stämningen? Ge några exempel.
4. Tror ni att man som människa alltid har ett val? Förklara hur ni tänker.
5. Hur tror ni att huvudpersonens liv blir framöver? Motivera ert svar med exempel ur texten.

DISKUSSIONSFRÅGOR OCH UPPGIFTER

Välj en eller flera diskussionsfrågor att arbeta med i par eller grupp. Låt eleverna göra en eller flera uppgifter enligt kommentarerna – enskilt, i par eller i grupp.

1. Vad är egentligen ett hot? Måste det sägas rakt ut för att uppfattas eller kännas som hot? Hur tror du att olika typer av hot kan påverka hur vi tänker och agerar?

Kommentar:

Innan diskussionen kan eleverna få skriva ner egna exempel på situationer som kan upplevas som hotfulla. Till exempel en knuff, ryktesspridning eller krav på lojalitet. Samla exemplen och låt klassen sortera dem i två högar: *tydliga hot* och *otydliga hot*. Dessa kan sedan användas som underlag till de två frågorna nedan.

2. Vad är skillnaden mellan att göra ett val och att bli tvingad? Kan ett val upplevas som frivilligt fast det egentligen inte är det? Vad (hot, rädsla, lojalitet, grupstryck) skulle kunna påverka våra beslut? Vad kan vi göra om vi vill sluta med ett visst beteende?

Kommentar:

För att skapa igenkänning och förståelse kan eleverna få se på korta filmer där unga som själva varit drabbade berättar sin historia och hur de har fått hjälp. På urplay.se finns filmer såväl med unga som berättar och med vuxna som hjälper. Sök på olika relevanta teman utifrån elevernas ålder, såsom "Unga och kriminalitet", "Nakenbilder", "Misshandel", "Droger", "Ungdomshem" etc. Det finns även filmer inom olika teman på polismuseet.se/skola/Utbildningsmaterial.

3. Varför kan det vara svårt att berätta när vi är rädda eller skäms? Vad kan vi vara oroliga för ska hända om vi berättar? Vad kan hända om vi inte vågar be om hjälp?

Kommentar:

Som fördjupning kan klassen ta reda på vilka olika typer av stöd som finns för unga, både i samhället och på den egna skolan. De kan göra posters som kan sättas upp på skolan för att tipsa andra unga om vart de kan vända sig om de behöver prata om något som är extra svårt. Länkarna som finns sist i materialet kan utgöra källor vid elevernas informationssökning.

SKRIVÖVNINGAR

Ett brev till Neo

Skriv ett brev till Neo där du beskriver hur du tolkar hans situation, förklarar varför han inte är ensam och ger råd om vad han kan göra.

Skriv dialog – lugnt snack vs hett bråk

Låt eleverna hitta på två olika karaktärer som är i en form av konfliktsituation. Be dem sedan skriva en dialog mellan karaktärerna – på två helt olika sätt. Övningen är inspirerad av Marshall B. Rosenbergs ickevåldsamma språk (Nonviolent Communication), "giraff- och vargspråk".¹

Lugnt snack

Det första sättet att kommunicera är med "låg-affektivt" bemötande (lugnt "giraff"-snack). Karaktär A börjar prata och blir inte avbruten av karaktär B.

1. Karaktär A försöker sakligt beskriva vad som hänt (inte hur hen kände eller tolkade det – bara vad hen kunde se och höra).
2. Karaktär A beskriver hur händelsen fått hen att känna (bara sina egna känslor, utan anklagelser mot den andra karaktären)
3. Karaktär A berättar vad hen i stället skulle önska hade hänt i situationen.

Exempel: "(1) Jag berättade för dig att jag fått underkänt på provet och du sa att jag var dum i huvudet. (2) Det fick mig att känna mig mer stressad och ledsen. (3) Jag hade behövt känna att jag kunde lita på dig och skulle önska att du sagt något tröstande", sa Ali lågt med rodnande kinder.

Dialogen fortsätter med att karaktär B efter att ha lyssnat bekräftar utan att försvara sig, och att karaktär A visar att det är rätt uppfattat.

Exempel: "Så du blev ledsen när jag sa så? Du litade på mig och jag sa något som gjorde dig stressad?" svarade Linn och lade sin hand på Alis. Ali nickade och tittade ner i bordet.

Eleven skriver vidare hur det slutar för de två karaktärerna. Löser de konfliktsituationen?

¹ The Center for Nonviolent Communications webbplats: cnvc.org/. Sidan "Lära för fred" berättar om "giraff- och vargspråket" och ger exempel: laraforfred.se/skola/konflikthantering-2/ickevåldsligt-sprak

Hett bråk

Skriv sedan om samma karaktärer och samma konfliktsituation men med "hög-affektivt" bemötande (hett bråk/"varg-språk"), där karaktär A börjar med anklagelser, hot och ilska. Karaktär B avbryter, försvarar sig och går till motattack. De missförstår varandra och blir mer och mer irriterade och högljudda. Eleven skriver vidare hur konfliktsituationen slutar.

Tips: Låt karaktärerna visa med kroppsspråk, handling och tonfall hur de känner sig. Gestalta känslor som ilska med röda kinder/skrik/hot, sorg med tårar i ögonen/röst som bryts/ont i magen, lättnad med leende/avslappnade axlar etc. Visa hur de lyssnar genom att hålla ögonkontakt och nicka eller ignorerar genom att titta på sin mobil.

Efter att ha skrivit kan eleverna läsa för varandra och diskutera skillnaden i de olika dialogerna och hur de tror att olika bemötande kan påverka konfliktsituationens utgång.

TIPS PÅ MATERIAL OM UNGA OCH GÄNGKRIMINALITET

Om unga som dras in i kriminella gäng – utbildningsmaterial med filmer, information och övningar

Detta material består av en färdig presentation med övningar och korta filmer som ger en känslostark bild av gängkriminalitetens konsekvenser. Två filmer om en syster och en mamma som förlorat sin bror och son, och en film med en avhoppare som önskar att han gjort andra val – som säger: "Den flashiga kriminella världen är inte på riktigt, ingen kriminell mår bra egentligen". I materialet finns även information, frågor och en övning om att "säga nej". Materialet handlar om hur rekryteringen går till, vad den kan leda till och hur unga kan söka hjälp. Tänk på att innehållet kan väcka starka känslor, oro och frågor. Sök efter "Om unga som dras in i kriminella gäng" på polismuseet.se

Våld och gängkriminalitet – faktaprogram för lärare

Avsnitt på UR Play där lärare ställer frågor till experter om våld och gängkriminalitet. Materialet lyfter beteenden man ska vara vaksam på kring elever

som kan vara på väg in i kriminalitet och hur man kan hantera att elever har vänner eller syskon som blivit dödade i gängvåld. Sök efter "Våld och gängkriminalitet" på urplay.se.

Gängsnacket – folder

Polisen och länsstyrelserna har tagit fram foldern "Gängsnacket". Den riktar sig till föräldrar och andra vuxna. I den finns information om risker kring att barn kan bli rekryterade till kriminella gäng, varningssignaler och vart de kan vända sig för stöd. Materialet finns på nio olika språk. Sök på polisen.se.

Låt inte gängen lura dig – posters

Detta material består av en serie utskrivbara posters (PDF) framtagna för ungdomar. De innehåller information om hur rekrytering går till och vart de kan vända sig vid behov av hjälp. Sök på polisen.se.

Länkar för unga att söka information och hjälp

- Polisens sida med stöd till barn och ungdomar som vill lämna kriminalitet: polisen.se/utsatt-for-brott/brott-mot-barn-och-unga/sluta-med-kriminaliteten/
- Myndigheten för civilt försvar har tagit fram frågor och svar om gängvåld skrivet för unga: lilla.krisinformation.se
- Brottsofferjourens sida för unga: Jagvillveta.se
- Socialstyrelsens sida för barn och unga om socialtjänsten: Kollpasoc.se